‘Devanagari Keyboard (Dp)’ मा औँलाहरू प्रयोग गर्ने तरिका

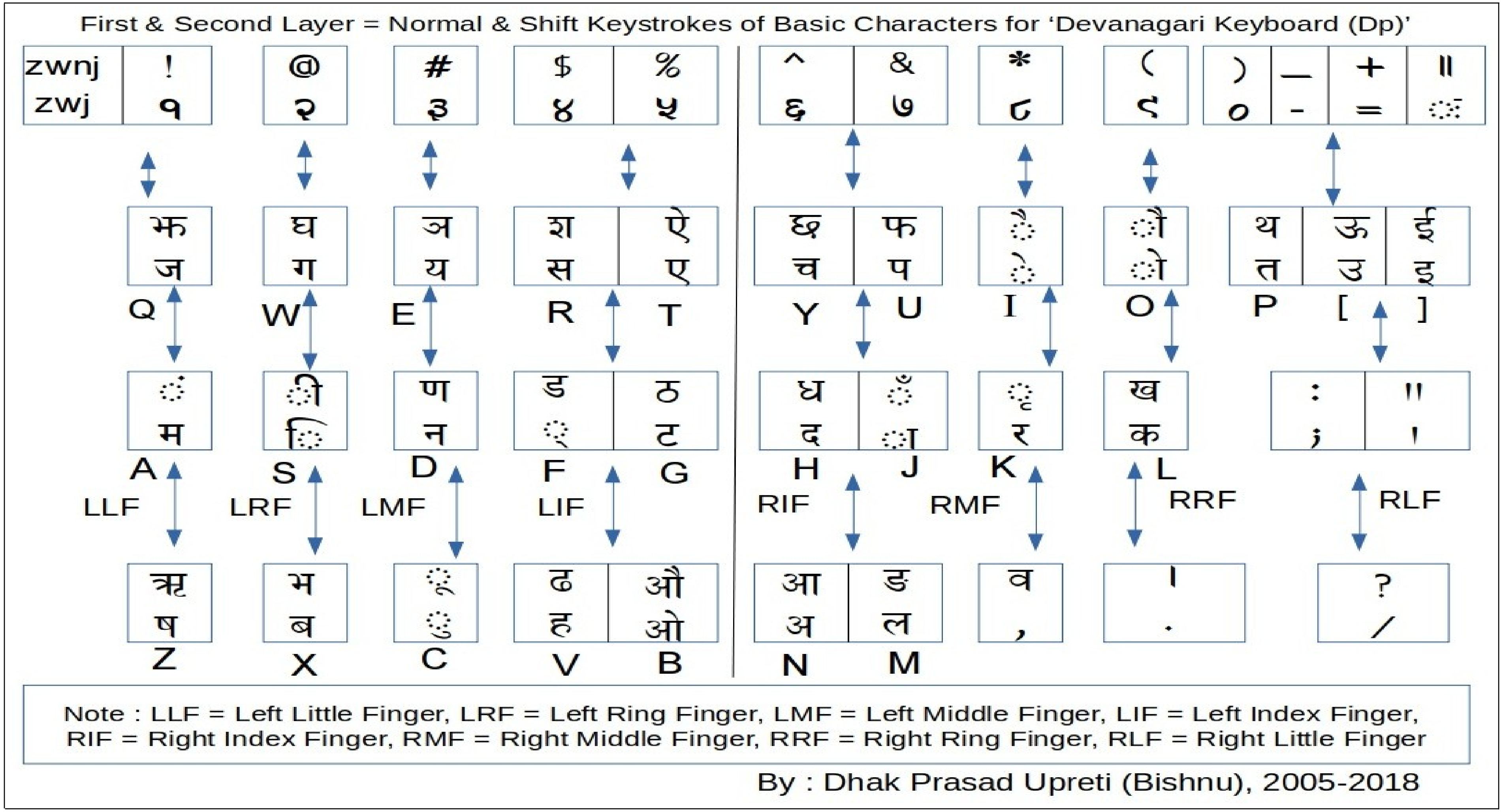

देवनागरी युनिकोड अनुसार कम्प्युटरमा देवनागरी लिपि विज्ञान

अ	आ	इ	ई	उ	ऊ	ऋ	ॠ	ऌ	ॡ	ए	ऐ	ओ	औ	◌ं	◌ः	◌ँ
	◌ा	◌ि	◌ी	◌ु	◌ू	◌ृ	◌ॄ	◌ॢ	◌ॣ	◌े	◌ै	◌ो	◌ौ			
क	का	कि	की	कु	कू	कृ	कॄ	कॢ	कॣ	के	कै	को	कौ	कं	कः	कँ
ख	खा	खि	खी	खु	खू	खृ	खॄ	खॢ	खॣ	खे	खै	खो	खौ	खं	खः	खँ
...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
ह	हा	हि	ही	हु	हू	हृ	हॄ	हॢ	हॣ	हे	है	हो	हौ	हं	हः	हँ

देवनागरी युनिकोड अनुसार कम्प्युटरमा देवनागरी लिपि विज्ञान अनुसार अखण्ड अक्षरहरू

[‘क’+‘्’+‘ष’=‘क्ष’], [‘ज’+‘्’+‘ञ’=‘ज्ञ’]

अ	आ	इ	ई	उ	ऊ	ऋ	ॠ	ऌ	ॡ	ए	ऐ	ओ	औ	◌ं	◌ः	◌ँ
	◌ा	◌ि	◌ी	◌ु	◌ू	◌ृ	◌ॄ	◌ॢ	◌ॣ	◌े	◌ै	◌ो	◌ौ			
क्ष	क्षा	क्षि	क्षी	क्षु	क्षू	क्षृ	क्षॄ	क्षॢ	क्षॣ	क्षे	क्षै	क्षो	क्षौ	क्षं	क्षः	क्षँ
ज्ञ	ज्ञा	ज्ञि	ज्ञी	ज्ञु	ज्ञू	ज्ञृ	ज्ञॄ	ज्ञॢ	ज्ञॣ	ज्ञे	ज्ञै	ज्ञो	ज्ञौ	ज्ञं	ज्ञः	ज्ञँ

देवनागरी लिपि तथा देवनागरी किबोर्ड टाइपिङ्ग सिक्ने तरिका

(क) पहिलो पाइला (होम लाईन नर्मल किहरू) :-

् ा न र ि क म ; ट द

् ा न र ि क म ; ट द

.... आफ्नो हातको टाइपिङ्ग स्पिड आवश्यकता अनुसार।

(ख) दोश्रो पाइला (अप्पर लाईन नर्मल किहरू) :-

ए च स प य े ग ो ज त उ इ

ए च स प य े ग ो ज त उ इ

.... आफ्नो हातको टाइपिङ्ग स्पिड आवश्यकता अनुसार।

(ग) तेश्रो पाइला (लोएर लाईन नर्मल किहरू) :-

ओ अ ह ल ु , ब . ष ⁄

ओ अ ह ल ु , ब . ष ⁄

.... आफ्नो हातको टाइपिङ्ग स्पिड आवश्यकता अनुसार।

(घ) चौथो पाइला (होम लाईन नर्मल र शिफ्ट किहरू) :-

् ड ा ँ न ण र ृ ि ी क ख म ं ; : ट ठ द ध

् ड ा ँ न ण र ृ ि ी क ख म ं ; : ट ठ द ध

.... आफ्नो हातको टाइपिङ्ग स्पिड आवश्यकता अनुसार।

(ङ) पाँचौं पाइला (अप्पर लाईन नर्मल र शिफ्ट किहरू) :-

ए ऐ च छ स श प फ य ञ ◌े ◌ै ग घ ◌ो ◌ौ ज झ त थ उ ऊ इ ई

ए ऐ च छ स श प फ य ञ ◌े ◌ै ग घ ◌ो ◌ौ ज झ त थ उ ऊ इ ई

………………. आफ्नो हातको टाइपिङ्ग स्पिड आवश्यकता अनुसार।

(च) छैटौं पाइला (लोएर लाईन नर्मल र शिफ्ट किहरू) :-

ओ औ अ आ ह ढ ल ङ ◌ु ◌ू , व ब भ . । ष ऋ / ?

ओ औ अ आ ह ढ ल ङ ◌ु ◌ू , व ब भ . । ष ऋ / ?

………………. आफ्नो हातको टाइपिङ्ग स्पिड आवश्यकता अनुसार।

(छ) सातौं पाइला (होम लाईन, अप्पर लाईन र लोएर लाईन तीनै वटा एकैचोटी) :-

◌् ◌ा न र ◌ि क म ; ट द ए च स प य ◌े ग ◌ो ज त ओ अ ह ल ◌ु , ब . ष / उ इ

◌् ◌ा न र ◌ि क म ; ट द ए च स प य ◌े ग ◌ो ज त ओ अ ह ल ◌ु , ब . ष / उ इ

………………. आफ्नो हातको टाइपिङ्ग स्पिड आवश्यकता अनुसार।

(ज) आठौं पाइला ('अ' देखि 'अँ' सम्म) :-

अ आ इ ई उ ऊ ऋ ए ऐ ओ औ अं अः अँ

अ आ इ ई उ ऊ ऋ ए ऐ ओ औ अं अः अँ

………………. आफ्नो हातको टाइपिङ्ग स्पिड आवश्यकता अनुसार।

(झ) नौं पाइला ('क' देखि 'ज्ञ' सम्म) :-

क ख ग घ ङ च छ ज झ ञ ट ठ ड ढ ण त थ द ध न प फ ब भ म य र ल व श ष स ह क्ष त्र ज्ञ

क ख ग घ ङ च छ ज झ ञ ट ठ ड ढ ण त थ द ध न प फ ब भ म य र ल व श ष स ह क्ष त्र ज्ञ

.... आफ्नो हातको टाइपिङ्ग स्पिड आवश्यकता अनुसार।

(ञ) दशौं पाइला ('अ' देखि 'ज्ञ' सम्म) :-

अ आ इ ई उ ऊ ऋ ए ऐ ओ औ अं अः क ख ग घ ङ च छ ज झ ञ ट ठ ड ढ ण त थ द ध न प फ ब भ म य र ल व श ष स ह क्ष त्र ज्ञ

अ आ ई ई उ ऊ ऋ ए ऐ ओ औ अं अः क ख ग घ ङ च छ ज झ ञ ट ठ ड ढ ण त थ द ध न प फ ब भ म य र ल व श ष स ह क्ष त्र ज्ञ

.... आफ्नो हातको टाइपिङ्ग स्पिड आवश्यकता अनुसार।

(ट) एघारौं पाइला ('का, खा, गा ...' हुँदै 'त्रँ ज्ञँ' सम्म) :-

का खा गा घा ङा चा छा जा झा ञा टा ठा डा ढा णा ता था दा धा ना पा फा बा भा मा या रा ला वा शा षा सा हा क्षा त्रा ज्ञा

कि खि गि घि ङि चि छि जि झि ञि टि ठि डि ढि णि ति थि दि धि नि पि फि बि भि मि यि रि लि वि शि षि सि हि क्षि त्रि ज्ञि

की खी गी घी ङी ची छी जी झी ञी टी ठी डी ढी णी ती थी दी धी नी पी फी बी भी मी यी री ली वी शी षी सी ही क्षी त्री ज्ञी

कु खु गु घु ङु चु छु जु झु ञु टु ठु डु ढु णु तु थु दु धु नु पु फु बु भु मु यु रु लु वु शु षु सु हु क्षु त्रु ज्ञु

कू खू गू घू ङू चू छू जू झू ञू टू ठू डू ढू णू तू थू दू धू नू पू फू बू भू मू यू रू लू वू शू षू सू हू क्षू त्रू ज्ञू

कृ खृ गृ घृ ङृ चृ छृ जृ झृ ञृ टृ ठृ डृ ढृ णृ तृ थृ दृ धृ नृ पृ फृ बृ भृ मृ यृ रृ लृ वृ शृ षृ सृ हृ क्षृ त्रृ ज्ञृ

के खे गे घे ङे चे छे जे झे ञे टे ठे डे ढे णे ते थे दे धे ने पे फे बे भे मे ये रे ले वे शे षे से हे क्षे त्रे ज्ञे

कै खै गै घै ङै चै छै जै झै ञै टै ठै डै ढै णै तै थै दै धै नै पै फै बै भै मै यै रै लै वै शै षै सै है क्षै त्रै ज्ञै

को खो गो घो ङो चो छो जो झो ञो टो ठो डो ढो णो तो थो दो धो नो पो फो बो भो मो यो रो लो वो शो षो सो हो क्षो त्रो ज्ञो
कौ खौ गौ घौ ङौ चौ छौ जौ झौ ञौ टौ ठौ डौ ढौ णौ तौ थौ दौ धौ नौ पौ फौ बौ भौ मौ यौ रौ लौ वौ शौ षौ सौ हौ क्षौ त्रौ ज्ञौ
कं खं गं घं ङं चं छं जं झं ञं टं ठं डं ढं णं तं थं दं धं नं पं फं बं भं मं यं रं लं वं शं षं सं हं क्षं त्रं ज्ञं
कः खः गः घः ङः चः छः जः झः ञः टः ठः डः ढः णः तः थः दः धः नः पः फः बः भः मः यः रः लः वः शः षः सः हः क्षः त्रः ज्ञः
कँ खँ गँ घँ ङँ चँ छँ जँ झँ ञँ टँ ठँ डँ ढँ णँ तँ थँ दँ धँ नँ पँ फँ बँ भँ मँ यँ रँ लँ वँ शँ षँ सँ हँ क्षँ त्रँ ज्ञँ
………………. आफ्नो हातको टाइपिङ्ग स्पिड आवश्यकता अनुसार।

(ठ) बाह्रौं पाइला (‘क’, ‘का’ …’ हुँदै ‘ज्ञः’, ‘ज्ञँ’ सम्म) :-

क का कि की कु कू कृ के कै को कौ कं कः कँ
ख खा खि खी खु खू खृ खे खै खो खौ खं खः खँ
ग गा गि गी गु गू गृ गे गै गो गौ गं गः गँ
घ घा घि घी घु घू घृ घे घै घो घौ घं घः घँ
ङ ङा ङि ङी ङु ङू ङृ ङे ङै ङो ङौ ङं ङः ङँ
च चा चि ची चु चू चृ चे चै चो चौ चं चः चँ
छ छा छि छी छु छू छे छै छो छौ छं छः छँ
ज जा जि जी जु जू जे जै जो जौ जं जः जँ
झ झा झि झी झु झू झे झै झो झौ झं झः झँ
ञ ञा ञि ञी ञु ञू ञे ञै ञो ञौ ञं ञः ञँ
ट टा टि टी टु टू टे टै टो टौ टं टः टँ
ठ ठा ठि ठी ठु ठू ठे ठै ठो ठौ ठं ठः ठँ
ड डा डि डी डु डू डे डै डो डौ डं डः डँ
ढ ढा ढि ढी ढु ढू ढे ढै ढो ढौ ढं ढः ढँ
ण णा णि णी णु णू णे णै णो णौ णं णः णँ

त ता ति ती तु तू ते तै तो तौ तं तः तँ
थ था थि थी थु थू थे थै थो थौ थं थः थँ
द दा दि दी दु दू दे दै दो दौ दं दः दँ
ध धा धि धी धु धू धे धै धो धौ धं धः धँ
न ना नि नी नु नू ने नै नो नौ नं नः नँ
प पा पि पी पु पू पे पै पो पौ पं पः पँ
फ फा फि फी फु फू फे फै फो फौ फं फः फँ
ब बा बि बी बु बू बे बै बो बौ बं बः बँ
म मा मि मी मु मू मे मै मो मौ मं मः मँ
य या यि यी यु यू ये यै यो यौ यं यः यँ
र रा रि री रु रू रे रै रो रौ रं रः रँ
ल ला लि ली लु लू ले लै लो लौ लं लः लँ
व वा वि वी वु वू वे वै वो वौ वं वः वँ
श शा शि शी शु शू शे शै शो शो शौ शं शः शँ
ष षा षि षी षु षू षे षै षो षौ षं षः षँ
स सा सि सी सु सू से सै सो सौ सं सः सँ
ह हा हि ही हु हू हे है हो हौ हं हः हँ
क्ष क्षा क्षि क्षी क्षु क्षू क्षे क्षै क्षो क्षौ क्षं क्षः क्षँ
त्र त्रा त्रि त्री त्रु त्रू त्रे त्रै त्रो त्रौ त्रं त्रः त्रँ
ज्ञ ज्ञा ज्ञि ज्ञी ज्ञु ज्ञू ज्ञे ज्ञै ज्ञो ज्ञौ ज्ञं ज्ञः ज्ञँ
.... आफ्नो हातको टाइपिङ्ग स्पिड आवश्यकता अनुसार।

(ड) तेह्रौं पाइला (‘क्य’, ‘ख्य’ देखि ‘ज्ञ्य’ सम्म) :- जस्तै : “क ◌् य = क्य”

क्य ख्य ग्य घ्य ङ्य च्य छ्य ज्य झ्य ञ्य ट्य ठ्य ड्य ढ्य ण्य त्य थ्य द्य ध्य न्य प्य फ्य ब्य भ्य म्य य्य र्‍य ल्य व्य श्य ष्य स्य ह्य क्ष्य त्र्य ज्ञ्य

.... आफ्नो हातको टाइपिङ्ग स्पिड आवश्यकता अनुसार।

(ढ) चौधौं पाइला (‘क्रि’, ‘ख्रि’ देखि ‘ज्ञ्रि’ सम्म) :- जस्तै : “क ◌् र ि◌ = क्रि”

क्रि ख्रि ग्रि घ्रि ङ्रि च्रि छ्रि ज्रि झ्रि ञ्रि ट्रि ठ्रि ड्रि ढ्रि ण्रि त्रि थ्रि द्रि ध्रि न्रि प्रि फ्रि ब्रि भ्रि म्रि य्रि र्रि ल्रि व्रि श्रि ष्रि स्रि ह्रि क्ष्रि ज्ञ्रि

.... आफ्नो हातको टाइपिङ्ग स्पिड आवश्यकता अनुसार।

(ण) पन्द्रौं पाइला (‘क्र्य’, ‘ख्र्य’ देखि ‘ज्ञ्र्य’ सम्म) :- जस्तै : “क ◌् र ◌् य = क्र्य”

क्र्य ख्र्य ग्र्य घ्र्य ङ्र्य च्र्य छ्र्य ज्र्य झ्र्य ञ्र्य ट्र्य ठ्र्य ड्र्य ढ्र्य ण्र्य त्र्य थ्र्य द्र्य ध्र्य न्र्य प्र्य फ्र्य ब्र्य भ्र्य म्र्य य्र्य ल्र्य व्र्य श्र्य ष्र्य स्र्य ह्र्य क्ष्र्य ज्ञ्र्य

.... आफ्नो हातको टाइपिङ्ग स्पिड आवश्यकता अनुसार।

(त) सोह्रौं पाइला (अङ्कहरू टाइपिङ्ग नर्मल किहरू) :-

◌् ए ५ ◌ा च ६ ◌् स ४ ◌ा प ७ न य ३ र ◌े ८ ि◌ ग २ क ◌ो ९ म ज १ ; त ०

.... आफ्नो हातको टाइपिङ्ग स्पिड आवश्यकता अनुसार।

(थ) सत्रौं पाइला (अङ्कहरू नर्मल र शिफ्ट किहरू) :-

◌् ५ % ◌ा ६ ^ ◌् ४ $ ◌ा ७ & न ३ # र ८ * ि◌ २ @ क ९ (म १ ! ; ०)

.... आफ्नो हातको टाइपिङ्ग स्पिड आवश्यकता अनुसार।

(द) अठारौं पाइला (आफ्नो विषयगत टाइपिङ्ग) :-

कुनै विषय (कथा, कविता, निबन्ध, कार्यालयको कार्य आदि) ...

[‘zwj’ zero width joiner (शुन्य सम्योजक) र ‘zwnj’ zero width non-joiner (शुन्य वियोजक)]

शुन्य सम्योजक ‘zwj’	प्रयोग गर्ने तरिका	शुन्य वियोजक ‘zwnj’	प्रयोग गर्ने तरिका
zwj	गर् zwj यो = गऱ्यो	zwnj	श्रीमान् zwnj को = श्रीमान्‌को

‘zwj (zero width joiner)’ र ‘zwnj (zero width non-joiner)’ को प्रयोग

‘zwj’ को प्रयोग	**‘zwnj’** को प्रयोग
zwj’ को प्रयोग गर्दा ‘र’ को प्रयोग आधा र्(ऱ्), रेफ र रकार हुने भएकाले देवनागरी युनिकोड अनुसार टाइप गर्दा आधा र्(ऱ्) को लागि मात्र प्रयोग गर्नुपर्दछ। अन्य अवस्थामा भने हलन्त नभएको आधा अक्षर मात्र देखाउनु पर्ने भयो भने ‘zwj’ को प्रयोग गर्नु पर्दछ अन्यथा जथाभाबी टाइप गरि प्रयोग गर्दा देवनागरी लिपि विज्ञान र व्याकरणलाई बिगार्दछ। उदाहरण :- (१) गर् zwj यो=गऱ्यो (२) क् zwj = क्‍, ख् zwj = ख्‍, ग् zwj = ग्‍, ... ज्ञ् zwj = ज्ञ्‍ आदि	‘zwnj’ को प्रयोग गर्दा कारक र विभक्ति लाग्ने शब्दको अन्तिम अक्षरमा हलन्त लाग्ने शब्दहरू जस्तै : श्रीमान्, जगत्, बुद्धिमान्, ज्ञानवान्, यावत् जस्ता शब्दहरू छन् भने ‘zwnj’ प्रयोग गरेर कारक र विभक्तिहरू (का, की, को, मा, ले, लाई, बाट, द्वारा) टाइप गर्नु पर्दछ। र अन्त्यमा हलन्त लागेको शब्द र अर्को शब्द जस्तै : चित्‌शक्ति, चित्‌ब्रह्म, सत्‌भावि जस्ता शब्दहरू जोड्दा पनि ‘zwnj’ को प्रयोग गर्नु पर्दछ। अन्यथा जथाभाबी टाइप गरेर प्रयोग गर्दा देवनागरी लिपि विज्ञान र व्याकरणलाई बिगार्दछ र “ङ् छ् ट् ठ् ड् ढ् द् ह्” आदि ८ वटा हलन्त लाग्ने आधा अक्षरहरूमा टुङ्गिने शब्दहरूको अन्त्यमा पनि ‘zwnj’ को जथाभाबी प्रयोग गर्नु हुँदैन। उदाहरण :- (१) श्रीमान् zwnj को = श्रीमान्‌को (२) चित् zwnj ब्रह्म = चित्‌ब्रह्म आदि।

नोट :- ‘zwj’ र ‘zwnj’ देवनागरी अक्षर तथा चिह्न चैं होइन।

देवनागरी लिपि विज्ञान अनुसार वर्ण व्यवस्थापन

क्र.सं.	देवनागरी वर्ण विधि	Manjari Varnamala	Manjari	Pragya Manjari	Sanskrit 2003	Chandas	Uttara
१	अ ङ ् क ि त ा	अङ्किता	अङ्किता	अङ्किता	अङ्किता	अङ्किता	अङ्किता
२	द ् व ि त ी य	द्वितीय	द्वितीय	द्वितीय	द्वितीय	द्वितीय	द्वितीय
३	द ् व न ् द ् व	द्वन्द्व	द्वन्द्व	द्वन्द्व	द्वन्द्व	द्वन्द्व	द्वन्द्व
४	म द ् भ ि न ् न	मद्भिन्न	मद्भिन्न	मद्भिन्न	मद्भिन्न	मद्भिन्न	मद्भिन्न
५	व ा क ् य	वाक्य	वाक्य	वाक्य	वाक्य	वाक्य	वाक्य
६	छ ु ट ् ट ् य ा इ ँ द ा	छुट्ट्याइँदा	छुट्ट्याइँदा	छुट्ट्याइँदा	छुट्ट्याइँदा	छुट्ट्याइँदा	छुट्ट्याइँदा
७	स ङ ् क ् ष ि प ् त	सङ्क्षिप्त	सङ्क्षिप्त	सङ्क्षिप्त	सङ्क्षिप्त	सङ्क्षिप्त	सङ्क्षिप्त
८	श ु क ् ल	शुक्ल	शुक्ल	शुक्ल	शुक्ल	शुक्ल	शुक्ल
९	स ङ ् ख ् य ा	सङ्ख्या	सङ्ख्या	सङ्ख्या	सङ्ख्या	सङ्ख्या	सङ्ख्या